

“Ben Değişemem”, “Benim Karakterim Böyle” Demek Aslında Ne Anlama Gelir?

İnsan, kendisi hakkında sınırlar koymaya son derece yatkın bir varlıktır. Mevcut durumunun etkisinde kalarak yeteneklerinin, başarabileceklerinin, ahlaki olgunluğunun, iradesinin ve değişebilme kapasitesinin bir sınırı olduğuna inanabilir. “Ben bunu yapamam”, “Ben o kadar başarılı olamam”, “Benim karakterim böyle”, “Benim mizacım böyle”, “Ben zaten sabırsız biriyim”, “Ben insanlarla kolay iletişim kuramam”, “Ben değişemem”, “Bu özellik bende çocukluğumdan beri var” gibi cümlelerle kendisi hakkında kesin yargılara varır.

İnsan çoğu zaman içinde bulunduğu hali, değişmez bir kimlik gibi görür. Örneğin öfkesini kontrol etmekte zorlanıyorsa, “Ben kendimi bildim bileli sinirliyim” der. Çekingen biriyse, “Ben insanlarla konuşamam” diye düşünür. Yıllardır belirli bir alışkanlığını değiştiremeyen biri ise, “Ben böyleyim” diyerek bu durumun hayatının sonuna kadar değişmeyeceğine inanır ve başkalarını da buna inandırmaya çalışır. Bir konuda birkaç kez başarısız olan insan da “Ben bunu yapamam” diyerek başarısızlığını kalıcı bir özellik gibi görmeye başlayabilir. Böylece insan, belki de geçici olan bir halini, değişmez bir kimliğe dönüştürmüştür.

Oysa insanın geçmişte veya bugün nasıl olduğu, bundan sonra da mutlaka öyle olacağı anlamına gelmez. Daha önce yaşadığı olaylar, yıllardır taşıdığı alışkanlıklar veya bugünkü karakter özellikleri onun geçmişini açıklayabilir, ancak bunların hiçbirisi geleceğini kesin olarak belirleyemez. Bugünkü hali, onun değişmez ve son hali değildir.

Gelecek hakkında bilgi sahibi olunmadığı halde kesin yargılara varmak, Allah’ın kudretini gereği gibi takdir edememekle yakından ilgilidir. Allah’ı tanıyan, O’nun yüce sıfatlarını bilen insan, O’nun her şey üzerinde tasarruf sahibi olduğunu, sonsuz güç ve kudret sahibi olduğunu kavrar ve O’ndan başka hiçbir varlığa mutlak bir güç atfetmez. Kendisi de buna dahildir.

İnsan bazen bu gerçeği başkaları söz konusu olduğunda kabul eder, fakat konu kendisi olduğunda unuttur. Başka bir insanın değişebileceğini, hayatının bir anda farklılaşabileceğini düşünür, fakat kendisi için aynı şeyi düşünemez. Oysa Allah için insanın bugünkü halini değiştirmek, onun hayatına yeni imkanlar açmak çok kolaydır. Tüm evreni ve canlılığı her an yeniden yaratan Allah, dilediği her şeyi “Ol” demesiyle yaratmaya kadirdir.

Kuran’da Allah, “Göklerde ve yerde bulunanların hepsi O’ndan ister. O, her an yaratma halindedir.” buyurur. (Rahman Suresi, 29) Allah’ın yaratması yalnızca evrenin ilk yaratılışıyla sınırlı değildir; Allah her an yaratmaya ve varlıklar üzerindeki tasarrufunu sürdürmeye devam etmektedir. İnsan

da bu yaratmanın içindedir. Bedeni, düşünceleri, duyguları, karşılaştığı olaylar ve hayatındaki şartlar sürekli değişmektedir. İnsan, sahip olmadığı bir nimete bir sonraki anda sahip olabilir; daha önce önem vermediği bir şeyi bir süre sonra değerli bulabilir; yıllardır sevmediği bir yiyeceği sevmeye başlayabilir veya yıllardır sürdürdüğü bir alışkanlığın yanlışlığını fark edebilir.

Dolayısıyla Allah her an yaratmaya ve varlıklar üzerindeki tasarrufunu sürdürmeye devam ederken, insanın kendisini yalnızca geçmişine ve bugünkü haline bakarak değişmez bir varlık olarak görmesi, tevhid anlayışıyla bağdaşmayan bir bakış açısidir ve şirke kapı aralar. İnsan, Allah'tan bağımsız bir güç ve kudret sahibi değildir. Sahip olduğu yetenekler, elde ettiği başarılar ve güzel özellikler kendisinden kaynaklanan, bağımsız olarak sahip olduğu özellikler değildir; bunların tamamı Allah'ın ona verdiği imkanlardır. Aynı şekilde insanın eksiklikleri ve başarısızlıkları da içinde bulunduğu imtihanın bir parçasıdır ve bunları kendisini tanımlayan, değişmez özellikler olarak görmemelidir. İnsan bunları da kendisine mutlak biçimde mal edemez. Kendisinde bulunan her özellik Allah'ın yaratması ve dilemesiyle vardır.

Şirk yalnızca putlara tapmak şeklinde düşünülmemelidir. Şirkin temelinde, Allah'a ait olan mutlak özellikleri ve bağımsız tasarruf gücünü başka varlıklara vermek vardır. İnsan kendisini Allah'tan bağımsız, kendi başına güç sahibi ve kendi geleceğini mutlak biçimde belirleyebilen bir varlık olarak görürse, Allah'ın kudreti karşısında kendisine gerçekte sahip olmadığı bir konum vermiş olur.

Bu nedenle “Ben böyleyim ve değişemem” sözü, kişinin kendi sınırlarını Allah'ın kudretinin önüne koyması açısından tevhid anlayışıyla çelişen bir bakış açısına dönüşebilir. Müslümanın mutlaka derin düşünmesi ve hakikate göre davranması, hakikat böyle iken insanın ümitvar olmayan bir ruh hali içinde bulunmaktan özenle kaçınması gerekir. Allah Kuran'da, “Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin.” buyurmaktadır. (Zümer Suresi, 53)

Bir başka ayette Allah, “İnsan için ancak çalıştığı vardır.” buyurulur. (Necm Suresi, 39) İnsan, “Ben değişemem” demek yerine, değişmek için çalışmalı, çaba göstermelidir. Sabırsızsa sabrını geliştirmek için çaba sarf etmelidir. Öfkesini kontrol edemiyorsa, kontrol etmeyi öğrenmelidir. İnsanlarla iletişim kurmakta zorlanıyorsa bunun üzerine gitmelidir. Kötü bir alışkanlığı varsa onu terk etmek için sebeplere sarılmalıdır. Kendisine hakim olan yanlış düşünceleri fark etmeli ve bunların yerine doğru düşünceleri koymalıdır. Bütün bunları yaparken de Allah'tan yardım istemelidir.

Kuran'da Allah, “Bana dua edin, duanıza karşılık vereyim.” buyurmaktadır. (Mümin Suresi, 60) Dua, kişinin kendi gücünün sınırlı olduğunu kabul etmesi ve Allah'ın kudretine yönelmesidir. Bu nedenle kişi, “Ben değişemem” yerine “Rabbim, beni değiştir” demeli, kendi gücünün sınırlılığını kabul edip Allah'ın kudretine ve rahmetine sığınmalı, değişmek için çaba göstermeli, dua etmeli, sonucu için Allah'a tevekkül etmelidir.

Dünyadaki imtihan gereği, her insan hayatında ve kişiliğinde mutlaka birtakım eksikliklerle muhatap olacaktır. Kiminin sabrı, kiminin öfkesi, kiminin iradesi, kiminin nefsine hakimiyeti

sınanacaktır. İnsanların imtihanları birbirinden farklı olsa da hepsinin ortak bir yönü vardır: İnsan, kendi eksiklikleriyle karşılaşarak Allah'ı daha iyi tanımayı ve O'na olan muhtaçlığını daha derinden kavramayı öğrenir. İnsanın Allah'ı hakkıyla tanınması ve şirkin her türlü izinden arınması açısından bu, son derece önemli bir eşiktir. İnsan bu gerçeğı kavradığında, benliğini Allah'ın kudreti karşısında eritmiş ve imtihanın en önemli eşiklerinden birini aşmış olacaktır.

<https://www.harunyahya.info/makaleler/ben-degisemem-benim-karakterim-boyle-demek-aslında-ne-anlama-gelir>